

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU
SOSYAL KOOPERATİFÇİLİK
KAPSAMINDA İSRAFIN ÖNLENMESİNE
YÖNELİK UYGULAMALARIN
ARAŞTIRILMASI VE
YAYGINLAŞTIRILMASI ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

—●—
14 Ekim 2021 Perşembe

—●—
KONU

-Alt Komisyon Başkanı seçimi

- Alt Komisyonun çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi

-Ticaret Bakanlığı Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdür

Yardımcısı Ekrem Alper Bozkurt'un dünyadaki ve ülkemizdeki sosyal kooperatifçilik hakkında sunumu

14 Ekim 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.06

BAŞKAN: Geçici Başkan Mehmet TAYTAK (Afyonkarahisar)

ALT KOMİSYON GEÇİCİ BAŞKANI MEHMET TAYTAK – Değerli milletvekilleri, toplantımıza başlamadan önce, dün Gazi Meclisimizde bazı maddeleri kabul edilen, kanun teklifiyle ilgili kamuoyunu bilgilendirmek istiyorum. (*)

Vergi Usul Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin Cumhuriyet İttifakı milletvekilleri olarak 11'inci maddesine verdiğimiz önergeyle, bizim belkemiğimiz olan tarım sektörünün öncüleri, yörelerimizin ve ülkemizin ekonomisine çok büyük katkılar sağlayan, bizim için çok kıymetli çiftçilerimize 3,4 milyar lira ilave ödeme yapılacak ve son beş yılda desteklerden kesilen vergileri faiziyle birlikte çiftçilerimize iade edilecektir. Emegini alın terine katarak çalışan tüm çiftçilerimize hayırlı olsun diyorum.

Ayrıca, yine, aynı kanun teklifinin 15'inci maddesinde Cumhuriyet İttifakı milletvekilleri olarak verdiğimiz önergeyle yurdumuzun çeşitli yerlerinde, özellikle büyük kentler dışındaki yerleşim birimlerinde, il, ilçe ve beldelerde günlük veya haftalık yayınlanan yayınlarla yöresel haber, havadis ve sorunlarını dile getiren yerel basınımızın vergi ilanlarına yönelik maddi haklarını koruyucu düzenlemeler yapılmıştır.

Yerel gazetecilik yapmak, çok büyük bir özveri gerektirmektedir. Yerel sorunlara parmak basan, ulusal basının her köşesine haber yetiştiren değerli basınımız ve kıymetli basın emekçilerimize bu önergemizin hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, Alt Komisyonumuzun değerli üyeleri, saygıdeğer katılımcılar, değerli basın mensupları; yeterli çoğunluğumuz vardır.

14 Temmuz 2021 tarihli Dilekçe Komisyonu Genel Kurul toplantısında kurulan Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonunun ilk toplantısını açıyor, tüm katılımcılara hoş geldiniz diyorum.

Öncelikle, yeni yasama yılının ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olması temennisini sizlerle paylaşmak istiyorum.

Dilekçe Komisyonu Başkanının çağrısı üzerine toplanmış bulunan Alt Komisyonumuzun ilk toplantısında öncelikle Alt Komisyon Başkanını seçerek Alt Komisyonun çalışma usul ve esaslarını belirleyeceğiz. Ardından, Ticaret Bakanlığından dünyada ve ülkemizde sosyal kooperatifçiliğe ilişkin bilgi alacağız.

Hepinize teşekkür ediyorum, inşallah birlikte hayırlı çalışmalara imza atarız.

Değerli üyelerimiz, hepimizin bildiği gibi Alt Komisyonumuz; ben, Bolu Milletvekilimiz Arzu Aydın, İzmir Milletvekilimiz Özcan Purçu, Kayseri Milletvekilimiz İsmail Tamer ile Kilis Milletvekilimiz Ahmet Salih Dal olmak üzere 5 üyeden oluşmaktadır. Öncelikle aramızdan Alt Komisyonumuzun Başkanını seçeceğiz. Mevzuat gereğince başkan seçimi gizli oyla yapılacaktır. İç Tüzük'ün 24'üncü maddesi gereğince bu seçimdeki toplantı yeter sayısı, komisyon üye tam sayısının salt çoğunluğudur. Seçilmek için ise toplantıda hazır bulunanların salt çoğunluğunun oyunun alınması gerekmektedir.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Değerli üyelerimiz, şimdi bu esaslar çerçevesinde seçimin usulüne ilişkin gerekli açıklamaları paylaşacağım:

1) Öncelikle hazır bulunanlar arasından Komisyonumuzun en genç 2 üyesi tasnif komisyonu olarak belirlenecektir.

2) Komisyon görevlileri üyelere mühürlü oy pusulalarını ve zarfları dağıtacaktır.

3) Başkan adaylarının belirlenmesi için Komisyon üyeleri kendilerini veya diğer Komisyon üyelerini aday göstereceklerdir.

4) Adaylar Komisyon Başkanınca ilan edilecektir.

5) Dağıtılan oy pusulalarında istenilen adayın adı seçilecek, görevinin karşısına yazılarak pusula zarfa konulacak ve zarflar tasnif komisyonuna iletilecektir.

6) Tasnif komisyonu oyları tasnif edecek ve adayların aldıkları oyları bir tutanak hâlinde Komisyon Başkanına iletilecektir.

7) Komisyon Başkanı sonucu ilan edecektir.

Değerli üyeler, şimdi, seçim işlemine başlıyoruz.

Önce, tasnif komisyonunda görev alacak olan en genç üyemiz Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal'ın karşı taraftaki yerlerine oturmalarını rica ediyorum.

Şimdi, adayları belirleyeceğiz.

Başkan adaylığı için 1 adet önerge var okutuyorum:

Alt Komisyon Geçici Başkanlığına

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun 14/7/2021 tarihli ve 13 sayılı Kararı'yla kurulan Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonu Başkanlığına Bolu Milletvekili Arzu Aydın'ı aday gösteriyoruz.

Arz ve teklif ederiz.

Ahmet Salih Dal

Kilis

ALT KOMİSYON GEÇİCİ BAŞKANI MEHMET TAYTAK – Şu hâlde Alt Komisyon Başkanlığı için tek adayımız Bolu Milletvekili Arzu Aydın Hanımefendi'dir.

Şimdi oylama işlemine geçiyoruz.

Zarflar ve pusulalar dağıtılsın lütfen.

(Oylar toplandı)

ALT KOMİSYON GEÇİCİ BAŞKANI MEHMET TAYTAK – Değerli üyelerimiz, oy kullanma işlemi tamamlanmıştır, sayım işlemine geçiyoruz.

(Oyların ayrımı yapıldı)

ALT KOMİSYON GEÇİCİ BAŞKANI MEHMET TAYTAK – Değerli üyelerimiz, tasnif komisyonumuz oyların sayım ve tasnifini bitirmiştir.

Oylama sonuçlarına ait tutanağı okutuyorum:

Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrâfın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve
Yaygınlaştırılması Alt Komisyonu Geçici Başkanlığına

Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrâfın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve
Yaygınlaştırılması Alt Komisyonu Başkan seçimi için 14/10/2021 günü, saat 15.00'te toplanmış ve
kullanılan 3 adet oy pusulasının tasnifi sonucu, aşağıda adı ve soyadı yazılı üye, karşısında gösterilen
oyu almıştır. 14/10/2021

Tasnif Komisyonu

Üye

Ahmet Salih Dal

Kilis

Arzu Aydın (Bolu) 3 Oy

ALT KOMİSYON GEÇİCİ BAŞKANI MEHMET TAYTAK – Böylece Bolu Milletvekili Arzu
Aydın Hanımefendi Alt Komisyon Başkanı seçilmiştir.

Sayın Komisyon üyeleri, Sayın Aydın'ı kutluyor ve görevinde başarılar diliyorum. Hayırlı uğurlu
olsun efendim.

ARZU AYDIN (Bolu) – Sağ olun.

ALT KOMİSYON GEÇİCİ BAŞKANI MEHMET TAYTAK – Buyurun efendim, sizi buraya
alayım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Değerli milletvekilleri, kıymetli hazırun; ben de
sözlerime başlamadan evvel, hayatını kaybeden İstanbul Milletvekilimiz, değerli ağabeyimiz İsmet
Uçma'yı rahmetle anıyorum. Ailesine ve yakınlarına başsağlığı dileklerimi bir kez daha buradan ifade
etmek istiyorum.

Alt Komisyon Başkanlığı görevinin şahsımıza ve elbette vekâletleriyle burada bulunduğumuz
Bolu halkına tevdi edilmiş olmasından dolayı duyduğumuz memnuniyeti ifade ederken, Dilekçe
Komisyonunun, vatandaşlardan gelen talep ve öneriler doğrultusunda birçok alt komisyon da
kurulmasına vesile olarak daha işlevsel ve daha görünür hâle gelmesine ve aynı zamanda Başkanlık
görevinin tevdisinde de bize teveccüh gösteren Değerli İstanbul Milletvekilimiz, Dilekçe Komisyonu
Başkanımız Sayın Mihrimah Belma Satır'a ve değerli Alt Komisyon üyelerimize hassaten teşekkür
ettiğimi ifade etmek istiyorum.

Sosyal kooperatifçilik ya da sosyal kooperatifler, kamu ve özel sektörün tek başına çözüm
üretmediği veya çözüm üretmekte yetersiz kaldığı özellikle sosyal, sağlık, eğitim ve çevre hizmetlerinin
sağlanmasında ve dezavantajlı grupların iş gücüne katılımının desteklenmesi alanlarında faaliyet
göstermektedir. Sosyal kooperatifçiliğin araştırılması, geliştirilmesi ve farkındalığının artırılması
elbette Komisyonumuzun temel önceliğidir. Alacağımız kararların evveliyatla hayırlara vesile olmasını
temenni ediyorum.

Alt Komisyonumuz bu anlamda sizlerin de değerli katkılarıyla kapsamlı bir rapor ortaya koyacak,
Allah'ın izniyle de vatandaşlarımızın teveccühüne de mazhar olacaktır çünkü sosyal kooperatifçilik,
aslında kavram olarak eski ancak uygulamada yeni olmasına rağmen, bu milletin özünde olan
yardımlaşma, dayanışma, dezavantajlı grupların iş gücüne katılımı ve bununla beraber gıda israfının

önlenmesi, gıda bankacılığı ve sıfır atıkla ilgili pek çok konuyu içinde barındırmaktadır. Bu manada, ben, bu Komisyonun çalışmalarının bütün bu bağlamlar çerçevesinde hayırlı işlere imza atacağı inancını bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Değerli üyelerimiz, şimdi gündemimizin 2'nci sırasında yer alan Komisyonun çalışma usul ve esaslarına ilişkin bir önerge var, onu okutup oylarınıza sunacağım.

Alt Komisyon Başkanlığına

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun 14/7/2021 tarihli ve 13 sayılı Kararı'yla kurulan Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonunun çalışmalarında;

1- Aksi kararlaştırılmadığı sürece toplantıların basına açık olmasını,

2- Toplantılarda tam tutanak tutulmasını,

3- Alt Komisyonun konusuyla ilgili olmak kaydıyla; 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'un 8'inci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan yetkilerin kullanımı ile gerek görülmesi hâlinde kamu kurum ve kuruluşlarından geçici olarak uzman görevlendirilmesine yönelik iş ve işlemleri yürütmeye hususunda Alt Komisyon Başkanına yetki verilmesini,

Arz ve teklif ederiz.

Ahmet Salih Dal

Kilis

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Bu konuda görüş bildirmek isteyen var mı? Teknik bir konu, daha önceden de bu konuda alınmış kararlar var. Ona göre oylarınıza sunacağım.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Toplumsal farkındalığın artırılmasında medya ve basın-yayın organları önemli bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle Alt Komisyon toplantılarının basına açık yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Ancak kişisel verilerin korunması, gizlilik ilkeleri ve ihtiyaç duyulan diğer hâllerde Komisyonca kapalı oturum yapılmasına karar verilebilecektir.

İkinci olarak, toplantılarda görüşülen konularda yapılan değerlendirmelerin, gelecekte araştırma yapanlara da hizmet edebileceği dikkate alındığında, tam tutanak tutulması bir gerekliliktir.

Son olarak, Alt Komisyon çalışmalarına esas olmak üzere, 3071 sayılı Kanun'da sayılan yetkilerin kullanımı ve gerekli çalışmaların yürütülmesi yetkisinin Alt Komisyon Başkanına verilmesi, karar almak için sürekli toplanma gereğini ortadan kaldıracak ve çalışmaların hızlı ve verimli bir şekilde yürütülebilmesini sağlayacaktır.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, gerekçeyi dinledik.

Görüş bildirmek isteyen? Yok.

O zaman oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Evet, böylece Alt Komisyonumuz marifetiyle ilgili bakanlıklar, kurum temsilcileri, meslek kuruluşları ile iyi uygulama örneği olan kooperatifler ve ilgililer davet edilerek konunun ayrıntılı bir şekilde incelenmesi, idari veya mevzuat yönünden yapılması gerekenlerin belirlenmesi mümkün olacaktır. Ayrıca, Alt Komisyon çalışmaları yürütülürken kurumlardan bilgi ve belge almak, idari denetim yapılmasını istemek, bilirkişi görevlendirmek ve yerinde inceleme yapmak gibi 3071 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinde yer alan yetkiler Komisyon adına kullanılacaktır.

Değerli üyelerimiz, Alt Komisyonumuzun kuruluşuna kadar gelen süreç Dilekçe Komisyonu nezdinde yapılan iş ve işlemler konusunda bilgi vermek üzere görevli Yasama Uzman Yardımcısı Hayrettin Yılmaz'a söz veriyorum.

Buyurun Hayrettin Bey.

YASAMA UZMAN YARDIMCISI UZMANI HAYRETTİN YILMAZ – Teşekkür ederim Başkanım.

Dilekçe Komisyonumuza başvuruda bulunan Diyarbakır ili Kayapınar ilçesi Kaymakamı ve Kayapınar Belediye Başkanı Ünal Koç'un dilekçesinde özetle, pazar yerlerinde ortaya çıkan biyobozunur gıda atığının kompost gübreye dönüştürüldüğü onarıcı tarım uygulaması Topraktan Toprağa Biyobozunur Atık Projesi'yle gıda israfının önleildiği ve ayrıca, projenin pilot uygulamasının ardından kullanılabilir nitelikteki ürünlerin konserve veya paketli ürüne ya da sıcak yemeğe dönüştürülmesine başlandığı belirtilerek bu projenin dünyaya tanıtılması ve ülkemizde yaygınlaştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonunca projenin yerinde incelenmesi talep edilmişti.

Bunun üzerine, Komisyonumuzca 25 Haziran 2021 tarihinde yapılan yerinde inceleme sırasında bizlere eşlik eden Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri ile proje sorumlularından konu hakkında alınan brifingin ardından tesisler yerinde görülmüştür. Yerinde inceleme sonrasında, Başkanlık Divanınca söz konusu dilekçe Komisyon Genel Kuruluna sevk edilmiş ve Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun 14 Temmuz 2021 tarihli toplantısında alt komisyon kurulmasına karar verilmişti.

Yapılan yerinde inceleme sırasında gündeme gelen konular ile sosyal kooperatifçilik konularında Alt Komisyon çalışmalarına esas teşkil etmek üzere 17 Temmuz 2021 tarihinde Ticaret Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Diyarbakır Valiliğinden, 25 Ağustos 2021 tarihinde ise Ticaret Bakanlığından ayrıca bilgiler istenmiş olup belirtilen kurumların raporları Komisyonumuza ulaşmış bulunmaktadır.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, değerli üyelerimiz, bu vesileyle Alt Komisyon çalışmalarımızın işleyişi hakkında da bilgi vermek isterim.

Öncelikle, kamu kurum ve kuruluşlarından Alt Komisyonumuzun inceleme konusu hakkında sunumlar alınacaktır. Bu aşamada, daha önce bahsettiğim kurumlar dışında ilgili görülebilecek olanlardan öncelikle yazılı bilgi istenecek, ardından gelen raporun Komisyon üyelerimizce incelenmesinin ardından ilgili kurumlardan sunum alınacaktır. Alt Komisyonumuza sunulan bilgiler çerçevesinde, ihtiyaç görülmesi hâlinde yerinde inceleme ziyaretleri yapılabilecektir.

Değerli üyelerimiz ve katılımcılar, Ticaret Bakanlığının 27/9/2021 tarihli yazısı ekinde Komisyonumuza sunulan bilgilendirme ve İtalya çalışma ziyareti raporu hakkında sunum almak ve sonrasında Komisyon üyelerimizce yapılacak değerlendirme neticesinde Bakanlık temsilcilerimizle görüş alışverişinde bulunmak amacıyla toplanmış bulunmaktayız.

Ticaret Bakanlığından toplantımıza iştirak eden kıymetli bürokratlarımıza hoş geldiniz demek istiyorum.

Gündemimizde yer aldığı üzere, şimdi sunum alacağımız Ticaret Bakanlığından gelen yetkililerimize söz vereceğim. Ancak sunuma başlamadan önce değerli bürokratlarımızın kendilerini tanıtmalarını istirham ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, tekrardan hoş geldiniz diyorum.

Buyurun, sunum için kimden başlıyorsak.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Ben yapacağım sunumu Sayın Vekilim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Ekrem Bey, evet, buyurun.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Sayın Vekilim, dünyada kooperatifçiliğin, sosyal kooperatifçiliğin, ülkemizde sosyal kooperatifçiliğin geldiği aşama hakkında ben size kısa bir bilgilendirme yapacağım Alt Komisyonumuza.

Şimdi, sunumun içeriğinden bahsetmek istiyorum. Kooperatif nedir, sosyal kooperatifçilik nedir, dünyada sosyal kooperatifçilik, ülkemizde sosyal kooperatifçilik; sırasıyla gideceğim.

Kooperatif nedir? Kooperatif, Kooperatifler Kanunu’nun 1’inci maddesinde tanımlanmıştır. Ancak burada tabii, teknik bir tanım, esas itibarıyla kooperatif, kişilerin tek başlarına yapamayacağı ya da birlikte yapılmasında fayda görülen işleri; karşılıklı yardımlaşma, dayanışma ve kefalet araçlarını kullanarak en düşük maliyetle yapmaya fırsat veren ortaklıklardır. Kooperatifin en güzel tanımı bana göre bu.

Kooperatifler, dünyada ilk olarak 1844 yılında İngiltere’de ortaya çıkmıştır, Sanayi Devrimi’nden sonra. Kooperatiflerle ilgili dünyada bir de birlik vardır; 1895 yılında kurulmuş Uluslararası Kooperatifler Birliği, ICA dediğimiz. ICA’nın de kooperatiflerle ilgili belirlediği 7 tane ilke var, bunlar neler? Gönüllü ve açık üyelik, ortakların demokratik kontrolü, ortakların ekonomik katılımı, özerklik ve bağımsızlık, eğitim öğretim ve bilgilendirme, kooperatifler arası iş birliği, topluma karşı sorumluluk. Topluma karşı sorumluluk ilkeimiz sonradan eklendi, 1995 yılında.

Kooperatiflere yönelik hizmetler, ülkemizde 3 bakanlık tarafından verilmektedir. Bunlar hangileri? Bizim Bakanlığımız, Ticaret Bakanlığımız, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı. Bizim Bakanlığımızda genel müdürlük düzeyinde hizmet veriliyor, Çevre ve Şehircilik Bakanlığında daire başkanlığı, Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü’nün içinde daire başkanlığı olarak veriliyor. Bir de Tarım ve Orman Bakanlığında da şube müdürlüğü düzeyinde hizmet veriliyor. Ticaret Bakanlığına, bizim Bakanlığımıza bağlı 12.327 tane kooperatifimiz var. Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı 35.938, tabii, yapı kooperatiflerimiz ülkemizde malum fazla. Tarım ve Orman Bakanlığının faaliyet alanında da 11.499 kooperatif bulunmakta.

Şimdi, esas bugünkü konumuza gelecek olursak, sosyal kooperatif nedir? Uluslararası Sanayi, Esnaf ve Hizmet Kooperatifleri Organizasyonu, -CICOPA dediğimiz- CICOPA’nın tanımına göre, “Sosyal hizmetlerin sunumu veya engelliler, uzun süreli işsizler, eski hükümlüler ve göçmenler gibi dezavantajlı kesimlerin çalışma hayatına entegrasyonunun sağlanması konusunda uzmanlaşmış, çoğunlukla kooperatif ortağı da olan çalışanların bulunduğu tüketiciler ve gönüllü kişilerin ortaklıklarına açık kooperatifler.” şeklinde tanımlanmaktadır, sosyal kooperatifler.

Sosyal kooperatiflerin belli özellikleri var tabii. Bunlar neler? Kâr amacı gütmeyen bunlar, kamu yararını hedefler, dezavantajlı kişilere yönelik faaliyette bulunurlar ve gönüllülerin yoğun olduğu bir kooperatif türüdür.

Sosyal kooperatifler, sosyal, ekonomik ya da çevresel temelli sorunlara yenilikçi çözümler bulmak ihtiyacından dolayı ortaya çıkmışlardır. Dünya ölçeğinde en yaygın olarak sosyal hizmetler ve dezavantajlı kimselerin çalışma hayatına yeniden kazandırılması gibi ihtiyaçların karşılanmasında önemli roller almaktadır sosyal kooperatifler. Sosyal kooperatiflerin en temel özelliği faaliyetlerinden elde ettikleri kârı ortakların kullanmamalarıdır aslında çünkü yeniden yatırım yapmak amacıyla kullanılır, yeni yatırımlara girmek amacıyla, ortaklara yeni hizmetler sağlamak, sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunmak amacıyla değerlendirirler.

Aslında, bu noktada şunu hatırlatmalıyım ben: Şimdi, dünyada kooperatifler ikiye ayrılır. Burada biraz ihtiyaç var bunu söylemeye. Kooperatifler bizim ülkemizdeki gibi, çoğunlukla ülkemizdeki gibi ticari kooperatifler. Bizim Kooperatifler Kanunu'nda 1'inci maddemizdeki tanım da aslında ticari kooperatiflere uygun bir tanımdır. Sosyal kooperatiflerle ilgili henüz ülkemizde bir tanım yok. Sosyal kooperatifler -birazdan geleceğim- yeni gelişen bir kavram, dünyada da yeni gelişen bir kavram. Onun için, aslında, bizim ülkemizde de bu kooperatifin tanımına ihtiyacımız var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Yani içeriği eski ama uygulanması yeni, değil mi?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Peki.

Hemen bu şey için de sormak isterim: Gönüllülerden oluşan, tabii, toplum yararına olduğu için gönüllülerden oluşan insanlar faaliyetlerine devam ediyorlar. Dezavantajlı gruplar hem çalışıyorlar hem de yine dezavantajlı gruplara yardımcı oluyorlar. Ben de bir avukat olarak... Tabii, iş hukuku açısından bu gönüllü çalışanların hukuku nasıl korunuyor ya da iş hukuku açısından, bir iş kazası durumunda onların bir güvencesi var mı ya da böyle bir durumda nasıl bir uygulama izlenecek?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Bizim ülkemizde tabii ki bu yok. Yurt dışı örneklerinde bahsediyoruz bu husustan, gönüllülük hususundan. Orada yapı biraz farklı. Bizde kooperatifte faaliyette bulunmak için herkesin mutlaka ortak olması gerekiyor ama biz İtalya'ya gittik -birazdan ona da geleceğim- İtalya'da gördük ki gönüllüler de bu kooperatifte yer alıyor ve çalışıyor. Bir ortaklar grubu var, bir de gönüllüler yani vatandaşlar da buraya geliyor, hizmet vermek istiyor kendileri ve sosyal güvenlik sistemleri de kanunlar da buna göre düzenlenmiş, ona göre özel düzenlemeler var İtalya'da. Hatta orada -birazdan ona da geleceğim- “üçüncü sektör kanunu” diye bir kanun var, onun içinde de ona özgü düzenlemeler var. Bu dediğimiz kanun bizim ülkemizde, tabii, yok üçüncü sektör kanunu.

Sosyal ekonomide faaliyet gösteren diğer kuruluşlar gibi, sosyal kooperatiflerin de temel amaçları vardır. Bunlar nelerdir? Yeni ortaya çıkan sosyal ve ekonomik sorunlara çözüm bulmak, sosyal ve ekonomik açıdan zayıf olan kesimin gereksinimlerini karşılamak, sosyal gereksinimlere cevap veren ekonomik faaliyetlere değer katmak, daha adil refah dağılımını sağlamak, iş gücü piyasasındaki dengesizlikleri gidermek, dengeli ve sürdürülebilir kalkınma için gerekli bir örgütlenme biçimi oluşturarak sosyal ekonomiyi güçlendirmektir.

Gene, kamu yararını temel amaç olarak gören, kamunun ortak yararına yönelik mal ve hizmet üretiminde bulunan, faaliyetleri için dezavantajlı kişi ve grupları istihdam eden, elde ettikleri kârı ortaklarına hiç dağıtmayan ya da sınırlı dağıtan –“sınırlı dağıtan” derken çalıştırdığı kişilere veriyor- çok paydaşlı yönetim anlayışıyla hareket eden –“çok paydaşlı” derken, gene gönüllülerden bahsediyoruz- işçi, sağlık, eğitim, çocuk, engelli ve yaşlı bakım kooperatifleri dünyadaki sosyal kooperatif örnekleri olarak verilmektedir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Burada yine bir araya gireyim.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii ki.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – “Kamu yararı” kavramından bahsettiniz. Temel amaç olarak gören... “Kamu yararı” çok geniş bir kavram. Sosyal kooperatiflerde kamu yararından kasıt toplumsal yarar mı, nedir?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Şimdi, sosyal kooperatifler -ona da birazdan geleceğiz- bu ülkelerde eğitim ve sağlık hizmetlerini veriyor. “Kamu yararı” dediğimiz öncelikle bu. Bir de dezavantajlı gruplara istihdam sağlıyor. Kamu yararını... Yani devletin yapması gereken işleri özellikle Güney Avrupa ülkelerinde bu kooperatifler yapıyor, yerine getiriyor, kamu yararı bu, direkt kamu yararı yani.

Şimdi, ülkemizde “sosyal kooperatif” deyince bir sıkıntı çıkıyor özellikle bazı kesimlerde, “Kooperatifler zaten sosyaldır, siz nereden çıkardınız?” falan gibi bir algı var bu konuda. Bu, aslında, öyle değil. Bir sosyal ekonomi var -tabloda da gözüktüyor- sosyal ekonominin içinde kâr amacı gütmeyen kuruluşlar var, bunlar neler? Dernekler, vakıflar, sosyal girişimler var, kooperatifler; her kooperatif zaten sosyal ekonominin içindedir ama “sosyal kooperatif” dediğimiz, bu işin temelinde, merkezinde, çekirdeğinde, bunlarda hiçbir kâr amacı yok ve tamamen toplum yararına çalışıyor sosyal amaçlı. Yani, bu şekil, biraz bu soruya cevap verme açısından hazırlandı.

Sosyal ekonomide yer alan kooperatifler ekonomik kalkınma aşamalarını tamamlamış ülkeler için sosyal hizmet ve yardımlarda kamu politikaları ve kurumlarının bir alternatifi olarak görev yapmaktadır -az önce sizin sorunuzdaki gibi- kalkınma aşamasındaki ülkelerde ise ekonomik büyümeyle birlikte gelir dağılımındaki adaletsizlikler, ekonomik dalgalanma neticesinde oluşan dönemsel işsizlikler gibi iktisadi sorunların çözümüne katkı sağlamak açısından önemlidir.

Dünyada sosyal kooperatifçilik nasıl gelişti; o konuda da biraz bilgiler vermek istiyorum. Özellikle İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Avrupa genelinde ve bilhassa harap olmuş bölgelerde savaşın yıkıcı etkilerini gidermek, sosyal hizmetlerin yerine getirilmesini temin etmek ve dezavantajlı gruplar için istihdam oluşturmak hedefleriyle farklı bir kalkınma ve sosyal katılım modeli olarak sosyal kooperatifçilik ön plana çıkmaya başladı. “Sosyal kooperatif” kavramı, dünyada ilk kez 1963 yılında İtalya’da ortaya çıktı. 1970’lerle birlikte sosyal hizmetler ve işçi bulma, işçileri çalışma hayatına yeniden kazandırma gibi ihtiyaçların karşılanması amacıyla dünya çapında yeni kooperatif türleri ortaya çıktı. Bazı ülkelerde bu yeni kooperatif türleri “sosyal kooperatif” “sosyal dayanışma kooperatifi” “sosyal girişim kooperatifi” “dayanışma” olarak adlandırıldı, her ülkede farklı adlar altında anıldı. 1991 yılındaysa çok büyük bir adım atılarak İtalya’da yasal statüye kavuştu sosyal kooperatifler. İtalya’nın 1991 yılında yasası çıktı, onun akabinde, İspanya -hepimizin malumu olduğu üzere otonom bölgelerden oluşuyor- 1993 ile 2003 yılları arasında “sosyal gelişim kooperatifleri” başlığı altında yasal düzenlemeler yaptı. 1999 yılında da ulusal düzeyde de bir sosyal kooperatifler kanunu çıktı İspanya’da. Portekiz’de gene “sosyal dayanışma kooperatifleri” başlığı altında 1996-1998 yıllarında yasal düzenleme yapıldı. Fransa’da da yine 2001 yılında “ortak çıkar grupları kooperatifi” kavramı tanımlanarak bir düzenleme yapıldı. Bunların hepsi sosyal kooperatif aslında. Polonya’da da gene 2006 yılında yürürlüğe giren yasada kullanılan terim de “sosyal kooperatif” terimi. En son geline noktada, Yunanistan’da da bir sosyal kooperatifler kanunu çıkarıldı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – O zaman şöyle soralım: Mevzuatlarında sosyal kooperatif tanımı bulunan ülkeler ile...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tam buradayız Sayın Vekilim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Tamam, peki. Ortak ve farklı şeyleri söyleyeceksiniz, peki.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Şimdi, İtalya, İspanya ve Yunanistan’da müstakil kanunlar var. Portekiz ve Polonya’da yalnızca sosyal dışlanmaya maruz kalan bireylerin

entegrasyonlarına yönelik düzenleme var, müstakil kanunları yok. Fransa’da yine müstakil kanunları yok. Dünyada, bu ülkelerde sosyal kooperatiflerle ilgili düzenlemeler var. Dünyada 3 ülkede var şu an sosyal kooperatifler kanunu. Sosyal kooperatifçilik alanında en önemli, başarılı örnekler de -dediğimiz gibi- Avrupa ülkeleri. Ancak, sosyal kooperatifçilikle ilgili ilk yasal mevzuatın oluştuğu, nitel, nicel olarak sosyal kooperatiflerin en yoğun olarak bulunduğu ülke olması sebebiyle İtalya’nın ayrıcalıklı bir önemi var bizim açımızdan. İtalyan yasalarına göre sosyal kooperatifin tanımı şu şekilde yapılmış: Kamu yararı için sosyal hizmetler ile sağlık ve eğitim hizmetleri alanında faaliyette bulunmak veya dezavantajlı kimse ve grupların tarım, sanayi, ticaret gibi sektörlerde kazançlı istihdamları konusunda muhtelif faaliyetlerde bulunmak yollarıyla vatandaşların sosyal bütünleşmesini ve insani kaygılarını destekleyen kuruluşlar olarak tanımlanmış.

İtalya’da kooperatifler ikiye ayrılıyor: A tipi kooperatifler, B tipi kooperatifler. Az önce sizin sorduğunuz Sayın Vekilim... Devletin yapması gereken, direkt yapması gereken eğitim, sağlık, sosyal hizmetler gibi işleri yapan kooperatiflere A tipi kooperatifler diyorlar. Bir de dezavantajlı çalışanlar, zihinsel ve fiziksel engelliler, psikiyatrik tedavi görmüş kimseler, eski hükümlüler, tutuklular ve hapisnede olanlar, denetimli serbestlikte olanlar, eski bağımlılar, ailevi yönden sorunlu olanlar da B tipi kooperatiflerde sosyal kooperatiflere tabiler. Şimdi, bu A tipi, B tipi neden önemli, birazdan oraya geleceğim. Bu arada, İtalya’da yaklaşık 16 bin tane sosyal kooperatif var. Ülke genelinde sosyal kooperatiflerin yüzde 70’i A tipi, yüzde 30’u da B tipi. Şimdi, bunlarda İtalyan kanunlarına göre, hatta Avrupa Birliği kanunlarına göre bazı sosyal kooperatiflere ayrıcalıklar tanınmış, pozitif ayrımcılıklar yapılmış. Bu nedir? İhalelerde öncelik tanınıyor sosyal kooperatiflere. Şöyle ki, İtalya’da mesela 200 bin euronun altındaki ihaleler sadece sosyal kooperatiflere verilebiliyor, 200 bin euronun üzerindeki herkeş girebiliyor ama o 200 bin euronun altındakiler sadece sosyal kooperatifler için. Sonra kurumlar vergisinden muaf, diğer kooperatifler de yüzde 60’a kadar. Sigorta primi ödemeleri zorunlu değil, B tipi sosyal kooperatifler sigorta primi ödemesinden muaf. A ve B tipi sosyal kooperatiflerde KDV oranı yüzde 5. Bağış kabulünde vergi kesintisi yok İtalya’da. Konut kredilerinde yüzde 25 indirimleri var sosyal kooperatiflerin.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Başkanım bir şey sorabilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Buyurun.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Şimdi, genelde Avrupa ülkelerinden örnekler verdiniz. Amerika Kıtası’ndan da, dünyanın değişik yerlerinden de verilebilecek örnekler var mı sosyal kooperatifçilikle ilgili?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Dünyanın değişik yerlerinde daha gelişmemiş sosyal kooperatifçilik, Avrupa ülkelerinde gelişmiş. Biz de araştırdık onu var mı diye. Yakın olması hasebiyle bu bölgelerde var, bize benzeyen ülkelerde. Özellikle Akdeniz coğrafyasında kuruluyor bu sosyal kooperatifler, Amerika Kıtası’nda rastlamadık.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Yani Akdeniz coğrafyasında Libya gibi...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Yukarıdakiler.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Tamam.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Ülkemizdeki duruma gelecek olursak, ülkemizde sosyal ve yarı kamusal hizmetlerin sunumu, dezavantajlı grupların çalışma hayatına entegrasyonunun

sağlanması gibi toplumsal sorunlara yönelik çözümler konusunda farklı bir kalkınma ve sosyal katılım modeli olarak sosyal kooperatifçilik son dönemlerde ön plana çıkmaya başladı. Bakanlığımızca 2017 yılından bu yana sosyal kooperatifçilikle ilgili çalışmalar yapıyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Yani 1963’te kurulmuş, biz 2017’den itibaren...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Aslında, belki ilk ifadem de buna dair. Sosyal kooperatifçilik, bahsettiğiniz, dünyada görülen örnekleriyle beraber aslında bizim köklerimize ait bir kavram, tamamen yardımlaşma, dayanışma, israfın önlenmesi, dezavantajlı gruplar, hem üreten hem bunlardan faydalananlar açısından.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Bizim özümüzde olan şeyler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Ya, bizim özümüzde olan bir şeyi 1963’te sosyal kooperatif olarak kurmuşlar, belki bizim köylerimizdeki imece usulü bu.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Kesinlikle.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Yani, imece usulünün adını almışlar, değiştirmişler, hukuka bağlamışlar. Biz 2017’den bu yana biraz önceki “Dezavantajlı gruplar ya da gönüllüler çalışıyor, peki bunların güvencesi nedir?” sorusunun bile hâlâ cevabının olmadığı...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Cevabı yok. İşte, bu çalışmalardan sonra inşallah kazandıracağız onu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, peki, buyurun.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – 2017’den sonra bu kooperatiflerin mevcut durumları, tanımlanmaları, sorunları ve gelişmeleri önündeki engellerin aşılması için etkin bir kamu politikasının geliştirilmesine yönelik faaliyetlerde bulunduk biz. Ne yaptık biz 2017 yılından bu yana? Uluslararası Sosyal Kooperatifler Paneli düzenledik, dünyada sosyal kooperatifçilikte başarı yakalamış ülkelerin sosyal kooperatifçilerini ülkemize davet ettik; bir panel düzenledik. Sosyal Kooperatifçiliğin Geliştirilmesi Projesi yaptık akabinde. Proje kapsamında Sosyal Kooperatifler Arama Konferansı düzenledik, Sosyal Kooperatif Eğitim ve Tanıtım Treni’ni faaliyete geçirdik. Hiç haberiniz oldu mu bilmiyorum, şimdi birazdan onunla ilgili bir görsel göstereceğim. İtalya çalışma ziyaretinde bulunduk bir de Sosyal Kooperatif Mevzuat Çalışması Paydaş Toplantısı yaptık. Bu da bizim logomuzda sosyal kooperatiflerle ilgili. Bütün kesimler var, engelliler, yaşlılar, dezavantajlı gruplar.

Tren kapsamında 2 sefer düzenledik. 1-14 Ekim 2018’de Eskişehir, Kütahya, Balıkesir, Manisa, İzmir, Aydın, Denizli, Isparta, Afyonkarahisar ve Konya olmak üzere 10 ilde faaliyetlerde bulunduk. Eskişehir ve İzmir’de hackathon düzenledik. Hackathon nedir? Şimdi, öğrenci gruplarından daha çok yaptık biz. Belli bir yere kapatıyoruz; bütün yemekleri içmeleri, konaklamaları orada oluyor, kırk sekiz saat boyunca beyin fırtınası yapıyor, bu konuyla ilgili bir proje çıkarılıyor. İşte, gruplar hâlinde orada projeler yaptılar çocuklar. Onunla ilgili de güzel fikirler de çıktı orada. İzmir’de de yine Kooperatif Şenliği düzenledik, bu resimler de o etkinliklere ait.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Burada bir soru sorayım. Bu tren projesini yaparken kime hitap ettik yani kimi çağırdık ya da orada olduğunuzu kime söylediniz, kim kimi bilgilendirdi, kim katıldı, ne anlattık?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii. Valiliğe biz yazdık; valilikler orada ticaret odalarına, esnaflara, kooperatifçilere, okullara, üniversitelere... İlköğretim çocuklarıyla etkinlikler yaptık, onlara kooperatifçilik anlatıldı; yarışmalar yapıldı, hediyeler verildi, kodlama eğitimleri verildi, onun dışında, çocuklara hani o dönemde biraz daha bu kodlama eğitimleri gündemdeydi. Hani, kodlama eğitimleri verilirken bir yandan da kooperatifçilik anlatıldı çocuklara. Yani aslında çok güzel faaliyetlerde bulunmuştuk tren kapsamında. O ile gittiğimiz zaman bayağı bir ses getirmiştik. Yani ilde trenin gelmesi gitmesi bayağı bir etkinlik oluştu üniversitelerde...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Bütçe fon mu yoksa devlet bütçesi mi?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Yok, bütçeyi devlet bütçesinden yaptık. Sağ olsun Devlet Demiryolları AŞ bize indirim de yaptı biraz, bu treni onlardan kiraladık yani diğer özel sektöre kiraladığından biraz daha ucuza kiraladı bize. Arkadaşlarımız eğitim verdi, sonra sosyal kooperatif olan arkadaşlarımız eğitimler verdi. Hani, bu sosyal kooperatif olup da gönüllü olarak trene binen arkadaşlarımız vardı, trenden inmediler ha, bu arada, o arkadaşlarımız trende yattı kalktılar on beş gün boyunca.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – On beş gün boyunca...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – On beş gün boyunca, evet. Yani bayağı bir özveride bulundu arkadaşlarımız da. Ses getirmişti o dönemde de size demek ki rastlamamış. Bu ilkbahar seferinde de İstanbul, Ankara, Kayseri, Sivas, Malatya, Gaziantep, Hatay ve Adana illerine gittik; 8 ilde de etkinlikler gerçekleştirdik. Şimdi, bu trenle ilgili kısa bir filmimiz var.

Müsaade ederseniz ben filmi bir açayım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Estağfurullah, buyurun.

(Video gösterimi yapıldı)

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, teşekkür ediyorum.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Bir iki slaytımız daha var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Peki.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Az önce de söylediğimiz gibi henüz sosyal kooperatifçiliğin tanımı yapılmamış ancak uluslararası kıstaslar ve uygulamalardan örnekler alınarak bu alanda kurulan kooperatiflere -az önceki filmde de söylendiği gibi- rehberlik edilmeye çalışılıyor ülkemizde.

Bu arada, Mert Beylerin kooperatifi İhtiyaç Haritası dün itibarıyla Avrupa Sosyal İnovasyon Ödülü'nü almış. Avrupa'da da ses getirmeye başladı bu İhtiyaç Haritası.

TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ZEHRA ARSLAN UYSAL – 1'inci seçilmişler sosyal kooperatifçilikte.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Peki, genelde bu gösterdiğiniz faaliyetlerin ya da kooperatiflerin amaçları, hani, bakıldığında derneklerin, vakıfların, belediyelerin yaptığı faaliyetler gibi görünüyor. Ben bir vatandaş olarak soruyorum: Ben neden bir dernek, vakıf çatısı altında değil de kooperatif bünyesi altında bu faaliyetleri yapmalıyım?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Az önce Yakup Bey de bana sordu...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Yani benim kârım ne, ne olmalı, ne olabilir?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Şimdi, kâr amacı güdecek miyiz, gütmeyecek miyiz?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Hayır, hayır, öyle kâr değil...

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Niye tercih edeceğiz?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Tercih sebebi diyelim.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Şimdi, dernek, vakıf dediğimiz kuruluşlar sosyaldır ama hiçbir iktisadi yönü yok. Kooperatifin bir de iktisadi yönü var, ne kadar sosyal da olsa bir şirket türü, şirketler arasında sayılıyor. “Dernek” dediğimiz zaman ikinci bir iktisadi işletme kurması gerekiyor bu ticari faaliyetleri yapabilmesi için. E, 2 tane kurmaktansa hem derneği hem ticari işletmeyi birleştiren bir yapı kooperatif, avantajı bu. Sonra, ne bileyim, kanunlarla bazı avantajlar alabilirsek inşallah, o da daha oturacak.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Ne gibi avantajlar düşünüyorsunuz?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Vergi muafiyetleri düşünüyoruz; bu, çalışanların SGK primleriyle ilgili muafiyetler düşünüyoruz, KDV istisnaları düşünüyoruz. Yani biz neler neler düşünüyoruz ama Maliye Bakanlığından ne alabilirsek artık.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Bu, bakanlığın çalışması hangi aşamada şu anda?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Kanun mu?

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Evet, kanunla ilgili.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Kanunla ilgili bir taslak başladı ama tabii, şu an Kooperatifler Kanunu, temel kanunumuz görüşüldü hatta dün komisyonda, ona yoğunlaştığımız için bu biraz duraksadı. Yani kamuoyundan da böyle bir istek olursa hızlandırabiliriz belki.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Yani bahsettiğiniz öbür ülkelerdeki -İtalya’daki, İspanya’daki- örneklerin bir çevirisi yapıp bakıldı mı?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii, tabii, yapıldı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Şimdi, kooperatifçilik çıkarken, aslında mütemmim cüz gibi bir şey yani sosyal kooperatifçilik de.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii ki de. 10-15 maddelik...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Yani beraber de... 10-15 maddeyle, 20 maddeyle, neyse, şey yapılamaz mı acaba?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Yapılabilir, tabii ki. Zaten öyle. Hatta bizim Tarım Satış Kooperatifleri Kanunu’muz var; o da öyle yani o da onun mütemmim cüzü, o da 10-15 maddelik bir kanun. sosyal kooperatifler kanunu da uzun sürecektir bir kanun değil ama bir talep olması lazım. İnşallah, bu toplantının...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Talep olacak. Peki, anladım.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Bizim Dilekçe Komisyonunda kurulan komisyonlar genelde neticeye odaklı olarak çalışırlar ki Sayın Başkanımın Başkanlığında da inşallah bir yol katedeceğiz bu konuda.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Eyvallah Başkanım, inşallah, el birliğiyle inşallah.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Konu anlaşılmış demek ki.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Anladık.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT - Yani sizden bir istek gelirse biz çalışırız tabii ki, seve seve. Yani buradaki arkadaşların hepsi de kooperatifçiliğe gönül vermiş, kooperatifçiliği benimsemiş arkadaşlar. O konuda hiç tereddüdünüz olmasın yani çalışırız, kısa zamanda da çıkarabiliriz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Tamam, inşallah, hep beraber.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Ülkemizdeki kooperatiflerin -engellilerle ilgili az önceki slayt filmde de vardı- dağılımına bakacak olursak: Tomurcuk Eğitim Kooperatifi, Ege Tüm Engelliler, İGAM Birlikte Sosyal Kalkınma Kooperatifi, Başka Bir Okul Mümkün -bunlar da eğitim alanında- Yeni Hayat Sosyal Kalkınma ve İşletme, Özel Tiyatro Sosyal İşletme, İhtiyaç Haritası.

Gene, sosyal alanda faaliyet gösteren sosyal girişimcilerin kurduğu kooperatifler var, bunlar da: Proje Evi Üretim, Eğitim ve Çevre Koruma Kooperatifi, Döngüsel Ekonomi ve Sosyal Kalkınma Kooperatifi, Yeryüzü Toplumsal Araştırma, Proje Danışmanlığı Kalkınma ve Sosyal Kooperatif, Küre Sosyal Kalkınma ve Proje Kooperatifi. Bunlar örnek yani daha fazlası da var da bunlar biraz daha ön plana çıkmışlar. Kadın kooperatiflerinin bir bölümü de sosyal amaçlarla çalışıyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Net bir sayı yok elimizde ama değil mi?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Net bir sayı... Tam bir tanım yok, o yüzden kategorileştiremiyoruz; hani, ne yaptığını da tam bilemiyoruz. Bunlarla yakın çalıştığımız için, bunları bildiğimiz için bunları yazdık. Kadın kooperatifleri içinde de bildiklerimiz var yani tamamen sosyal amaçlı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, bir de ona geçmeden şeyi de soracağım. Bu, çeşitlilikten bahsederken, gıda bankacılığı... Orada sıfır atık okudum ama “gıda bankacılığı” kavramı da sanki bu sosyal kooperatifle bir ve bütün çalışması gereken ya da bu konuda da sosyal kooperatiflerin kurulmasını gerektiren bir kavram gibi. Özellikle günümüzde de hani, nakden değil ama manen ya da ürün bazlı destek amacıyla ihtiyacı olan kişilere... Bu konuda ayrıca bir çalışma yapıyor musunuz ya da ana sözleşmelerde buna dair bir hüküm yer alır mı ya da bu sosyal kooperatifçilik mevzuatı düzenlenirken?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Şimdi, biz az önce verdiğimiz örneklerde her ülkede pür aynı şeyler yok yani bir ülkede olan bir ülkede illa ki olacak diye bir şey yok.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Yok tabii canım.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Ha, bizim ülkemizde de eğer bu alana öncelik verilmek istenirse, yani en azından ön plana çıkarılmak istenirse ona yönelik düzenlemeler de yaparız ve ana

sözleşmelerde ona ilişkin düzenlemeler de yaparız. Zaten arkadaşlarımız kuruluş aşamasında birkaç tane kooperatife özellikle o kavramı istemişler, “gıda bankacılığı” eklenmiş. Şu an o işi yapmaya çalışan kooperatifler de var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – O zaman şuna çalışıldı değil mi: Normal bir kooperatifin ana sözleşmesi bir sosyal kooperatifin ana sözleşmesi; “O şöyle olmalıdır, bu böyle olmalıdır.” diye bir taslağımız var değil mi?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii ki.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Tamam.

Onu alabilirsek...

ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI SEÇKİN CENKİŞ – Sayın Vekilim, bir şey önemli burada: Gıda bankacılığına bazı vergisel avantajlar getirilmiş, Kurumlar Vergisi Kanunu’nda ve Katma Değer Vergisi Kanunu’nda ancak orada “gıda bankacılığı yapan dernek ve vakıflar” ifadesi var her iki kanunda da. Yani kooperatifler ya da sosyal kooperatifler gıda bankacılığını yapmaya niyetlenip böyle birkaç örnek ortaya çıktığında o kanunlarda da o vergisel avantajların gıda bankacılığı yapan kooperatiflere de eklenmesi gerekir, sağlanması gerekir.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Eğer sosyal kooperatifler kanunu çıkarılırsa zaten onun içine alırız onları, onun içine hepsini alırız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, onun içine... Anladım.

Buyurun.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Kısaca bu kadar Sayın Vekilim.

Sizin sormak istediğiniz daha farklı sorular varsa onları da alabiliriz, kafanıza takılan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Sayın Vekilim...

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Yok yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Hani genel itibarıyla şey yaptık.

Şu son birkaç sorumuz daha var, onları da ifade edelim.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Bu dezavantajlı grupları hem çalışmada hem de faydalanma aşamasında ifade ettik. Ben çalışma aşamasındaki “dezavantajlı grup” tabirinin neyi ifade ettiğini öğrenmek istiyorum. Dezavantajlı grup, bildiklerimiz dışında hani mülteciler de dezavantajlı grup mudur?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii, mülteciler de dezavantajlı grup. Mülteciler -işte az önce saymıştık ya, slaytın başında- eski hükümlüler, ondan sonra engelliler, bağımlılar, bunların hepsi dezavantajlı gruba girer. Dezavantajlı grubun da tanımı yapılması lazım. Hani bizim kanunlarımızda ne diyorlardı? “Hassas gruplar” diye geçmiş.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Ama tam bir açılım yok yani içerik...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Evet, onları yapacağız artık.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Hatta belki çok farklı gelecek ama yani insanların dışında, yani sokak hayvanları da dezavantajlı gruplar içerisine girebilir mi? Bunların barınmasıyla...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Tabii, tabii.

TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ZEHRA ARSLAN UYSAL – Onlara yönelik kurulan kooperatiflerimiz de var örneğin.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Doğru, dezavantajlı grup, evet.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Dezavantajlı canlı, evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Tabii, doğru.

Peki, bu sosyal kooperatiflere bağış yapanlar olabilir. Bu bağış yapanlarla alakalı bir uygulama var mı? Hani onların işte vergiden düşmesi ya da belli... Yok öyle bir şey.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Bizim ülkemizde yok maalesef. İşte, az önce de söyledim, İtalya’da var. Bunu hemen veraset ve intikal vergisini bizde alıyorlar maalesef.

TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ZEHRA ARSLAN UYSAL – Yüksek bir oran o da.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Ama denetim var, değil mi? Yani bu kooperatiflerin denetimi var.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii ki diğerleriyle aynı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Yani kâr amacı gütmemesine rağmen...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – O zaman normal bir kooperatifle aynı denetim şekline mi tabiler?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Evet, tabii ki.

Hayır, az önce söylediniz ya Sayın Vekilim, “10 maddelik falan bir kanun olacak.” Hani orada temel konular, yönetim, denetim falan gibi konular, kuruluş gibi konular 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’na tabi olacak. Bu dezavantajlıların tanımı, işte nelerin sosyal kooperatif olduğu, vergi avantajları, onların hepsi olması gerekiyor. Yani çok uzun kapsamlı bir kanun olmayacak, bu dediğimiz şeyler olacak içinde. Dünya örneklerinde de bu şekilde zaten.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Dünya örnekleri de evet, benzer şekilde işliyor.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Zannedersen İtalya’nın sosyal kooperatifler kanunu 15 maddelik falandı, bizde daha da kısa olabilir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Tamam, biz onu da bir alıp incelersek hazırlayacağımız raporda da...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Getirdik mi onu Zehra Hanım?

Çevirdik biz İtalya’nın sosyal kooperatifler kanununu da en başarılısı diye. Gerçi diğerlerini de Gökçen Hanım çevirmişti galiba Zehra Hanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Tamam, var mı başka soracağımız bir şey? Yoksa...

Peki, ben çok teşekkür ediyorum, hem verdiğiniz bilgiler için hem katılımınızdan dolayı.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Estağfurullah, biz teşekkür ederiz bize böyle bir fırsat verdiğiniz için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – İnşallah, el birliğiyle ülkemize ve ülkemiz gerçeklerine uygun güzel konu, güzel faaliyet alanları... Vatandaşların da bu yönde talepleri var. Özellikle ben şey yönünden de çok bakıyorum; israfın çok fazla olduğunu görüyoruz. Bu israfın önlenmesi noktasında da bu sosyal kooperatifçiliğin çok önemli katkılar sağlayacağına gönülden inanıyorum. Belki bugün yalnızca ülkemiz için ama bunu ilerletebilirsek başka ülkelere de bu konuda destek...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Kesinlikle.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Yani konserve yapıp gönderebiliriz de. İnşallah, bunları da kompost tesisleriyle, konservelerle, gübreyle destekler hâle geliriz. Bunu kâra dönüştürmek niyetindeyiz. Kimin kârına? Bakanlıklarımızla beraber, sizlerle beraber milletin kârına dönüştürmek gayretindeyiz.

Ben tekraren teşekkür ediyorum.

Vekilim, söyleyecek bir şey varsa...

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Yok, ben de teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Peki.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Ben, son olarak da şunu söylemek isterim izninizle Sayın Vekilim...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Estağfurullah, buyurun.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Şimdi, aynı olay ihtiyaç Haritasında da oldu. İhtiyaç Haritasındaki gibi böyle bir dijital platform Avrupa’da yokmuş; onlara örnek oldu, Avrupalılar örnek almaya başladı, o yüzden bu ödülü aldı. İnşallah, bu gıda israfının önlenmesi konusunda da böyle öncü oluruz Avrupa’ya.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – İnşallah, vallahi gerçekten çok güzel olur. Ben el birliğiyle bu konuda bir aşama kaydedeceğimize gönülden inanıyorum.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – İnşallah.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Şimdilik başkaca bir konu kalmadı, o yüzden toplantıyı kapatıyorum. İnşallah, bir dahaki toplantımızda yine sizlerle beraber diğer kurum, bakanlık ya da kooperatiflerimizle beraber konuyu tekrardan görüşürüz diyorum.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR
YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – İnşallah.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Tekrar, çalışmalarınızda başarılar diliyorum
sizlere.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR
YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Teşekkür ediyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ARZU AYDIN – Eksik olmayın, sağ olun.

Kapanma Saati: 16.13

